

Wieringer Eiland Museum
Jan Lont

Klepel, juli 2021

Tussen licht en donker

1

We zouden het bijna vergeten! Bij alle bouwactiviteiten en vernieuwingen met hulp van technologische hoogstandjes in de voorbije maanden, en bij alle toestanden in de grotemensenwereld ging de natuur op het terrein van Museum Jan Lont haar eigen onverbiddelijke gang. Er kwam weer gezinsuitbreiding in het kippenhok en ook de uilenkast bevatte nieuw leven in de vorm van drie pluizige steenuilkuikens. De uilenwerkgroep onder leiding van Luc Smit was er als de kippen bij om de uilen (jong en oud) te ringen. Een mooi einde van een toch wel moeizaam verlopen seizoen...

Bij de boerderij: één van de steenuilen. De meeste foto's in dit nummer zijn gemaakt door Mart (en sommige door Bea) Horstman

Op zaterdag 19 juni vond de officiële opening plaats van de eerste van een reeks Donkerte belevingsplekken. Met de ontwikkeling van donkerte belevingsplekken, zoals die bij ons museum, en door middel van allerlei activiteiten worden toeristen naar het waddengebied getrokken en wordt het hier nog aanwezige nachtelijk duister onder de aandacht van velen gebracht. De (permanent toegankelijke) belevingsplek bij het museum is rustig en donker. Bezoekers kunnen in de nacht optimaal genieten van de donkerte en tegelijk wegwijz worden gemaakt in het sterrenstelsel aan de hemel. Naast deze sterrenbelevingsplek is in de Rijtuigenloods een permanente tentoonstelling gerealiseerd met als thema 'Op pad door dag en Nacht'. Ernaast is een *starrenboet* waarin een korte film over licht, natuur en duister vertoond wordt en men de duisternis zelf kan beleven.

2

*De "Donkerte van de Wadden" begint met een welkomstwoord.
Rechts Sijas Akkerman, directeur van de NFNH.*

De Donkerte van de Wadden en de Rijtuigenloods zijn mogelijk gemaakt dankzij het gezamenlijk initiatief van de Noordelijke Natuur en Milieufederaties Noord-Holland, Groningen en Friesland, de Waddenvereniging, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Rijksuniversiteit Groningen en voorts door de provincies Noord-Holland, Groningen en Friesland, Waddenfonds en Prins Bernhard Cultuurfonds.

Over de opening is goed nagedacht in verband met de nog altijd geldende richtlijnen van het RIVM: voorzitter André Lont heette eerst alle gasten welkom in het bezoekerscentrum.

Aansluitend werden de tafelgasten uitgenodigd naar de boerderij te gaan om plaats te nemen achter enkele tafels: Gerben Huisman, directeur Waddenfonds, Theo Meskers, wethouder van cultuur van Hollands Kroon, Alfons van der Veen van Camping Waddenzee en Sijas Akkerman, directeur van de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland. De overigen konden het daar uitgezonden gesprek volgen via een livestream van NHNEXT, een in 2020 gestart regionaal streamingsplatform voor ondernemend Noord-Holland Noord. René Rutte, programmamanager Donkerte van het Wad, zorgde in de ontmoetingsruimte voor een brede ontvangst van de livestream voor een ieder die meer wilde weten.

3

Intussen werd er in een ruime tent een prachtige lunch voor de gasten bereid door medewerkers van Camping Waddenzee en vonden er diverse activiteiten van het Wieringer Eilandmuseum plaats: het tanen van zeilen en touwen door de mannen van de taangroep; het bakken van heerlijke vis door Bert Mulder en het spinnen en kaarden door de wolwerkgroep. De middag werd feestelijk omlijst met muziek (door onze vrijwilliger Kors Jan Snoeij).

De officiële opening werd verricht door de heren Huisman en Meskers bij de vlaggenmast en bij het nieuwe toegangspoortje aan de Stroeërweg.

Gerben Huisman en Theo Meskers openen de Donkerte belevingsplek

René Rutte, Gerben Huisman en André Lont. Onze voorzitter werd bedacht met een welverdiend bloemetje.

Zaterdag 13 juni: museumopening voor de vrijwilligers

Jungmann

Omdat het de eerste keer van 2021 was dat we weer met elkaar in het bezoekerscentrum konden zijn vond het bestuur het reden voor een feestje, met treksakmuziek van “ons museummatje” Tineke Osinga. Er was zoveel gebeurd in de lockdown dat er eens nodig bijgepraat moest worden.

En alsof dat niet genoeg was had de werkgroep Kunstuitleen bestaande uit Tineke Montsma, Maria Koolen en Fred van Putten een tentoonstelling over het werk van Maarten Jungmann voorbereid. Met de uitleg daarvan begon deze bijeenkomst, toen het verorberen van een écht museumgebakje plus consumptie achter de rug was.

De werkgroep Kunstuitleen had Dick Balkenende, verzamelaar en connaisseur van de werken van Jungmann, uitgenodigd ons hierover te vertellen: De kunstenaar bleek een complexe persoonlijkheid die in zijn tijd bijzonder gevierd werd en gewild was maar op het eind van zijn

leven verguisd werd en in armoede stierf. De werkgroep Kunstuitleen had op de vensterbanken en in de vitrines voorwerpen geplaatst die betrekking hadden op de schilderijen in de tentoonstelling. Voor rondleiders die hier niet bij konden zijn is dit na te lezen op een A4-tje en in een boekje. Tineke Montsma gaf een uitstekende uitleg. Zowel Dick als Tineke kregen een welverdiend applaus.

De Rijtuigenloods (oftewel de kapschuur) en de Starreboet

Bea en Mart Horstman leidden ons rond in beide ruimtes. Tijdens de coronaperiode is de kapschuur gebouwd. André, onze voorzitter, vertelde erover.

5

De kapschuur: leek het in eerste instantie niet te lukken de benodigde gelden te verwerven, met aanpassingen en samenwerking met de Natuur en Milieufederatie Noord Holland, subsidies en eigen geld kwam het voor elkaar. Op de vloer, gestraat van oude klinkertjes van de Afsluitdijk en stenen van Okke Bosker (zie Klepel van mei 2018) staan de ambulancekar, de bakkerskar, de brandspuit, de bierkar en de speelwagen. Er hangt een zaalblad met uitleg naast de deur. Aan de wand is de ontwikkeling van de verlichting op Wieringen aan de hand van voorwerpen en afbeeldingen te zien. Wat een geweldig leuke vondsten zijn erbij. Gaat dat zien!!

Op pad door dag en nacht (starreboet): was deze ruimte eerst bestemd voor het opbergen van buitenspullen, werd het toch weer anders. In deze, aanvankelijk stikdonkere ruimte..... nou ja, ga zelf maar kijken en geloof je ogen niet!

De Donkerte belevingsplek

Paul Kühr leidde ons rond in deze ruimte. In een hoek van het museumterrein is deze belevingsruimte gestationeerd, met een toegangspad en klaphek langs één van de tuunwoalkes. Bezoek je deze plaats overdag, dan zie je op de vloer een afbeelding van de sterrenhemel met bekende en minder bekende sterrenbeelden. Op je iPad kun je de Nederlandse namen vinden, hier moet je het met Latijn doen (bij voorbeeld: de Grote Beer is 'Ursa Major').

Kom je 's nachts dan ga je op één van de ronde houten bankjes zitten en kijk je omhoog de donkerte in. Dan zoek je daar de sterrenbeelden die je overdag op de grond zag staan. En hoe donker het op Stroe (Hippolytushoef) is, laat de donkertemeter van de Universiteit van Groningen zien die op het terrein metingen doet. Je kunt het zelf zien op www.was.het.donker.nl

Hollands Kroon is voornemens de lantaarnpalen op de Stroeërweg aan te passen met ledlampen die na 11 uur gedimd worden.

Slechts enkele dagen voor de officiële opening op 19 juli werden de banken geplaatst in de de Donkerte Belevingsplek en werd de plek belegd met grasplaggen.

Het Windfonds Windpark Wieringermeer schonk ons museum € 5000,-- , te benutten voor een fraai bord van cortexstaal bij het toeganghek tot de Donkerte belevingsplek. Met de vrijwilligers die er waren op een ontmoetingsochtend, heeft Mart Horstman bovenstaande foto gemaakt ten dienste van dit Windfonds. In het volgende nummer meer hierover. De Gemeente Hollands Kroon heeft de parkeerstrook aan de Stroeërweg gerepareerd en aangepast.

‘Leer van vis’

“Leer van vis” is de leuke titel van een rondreizende tentoonstelling (te beginnen in Spakenburg op 4 september a.s.), die volgend jaar ook in ons museum zal aankomen, van 14 mei tot 10 juli 2022. De titel is afkomstig uit een lijstje met voordrachten dat Iris Hos naar Marloes Vreugdenhil van het Zuiderzeemuseum doorstuurde, die de tentoonstelling coördineert en vorm geeft. Er waren wel zo’n veertig mogelijke titels, met veel beeldspraak en creativiteit erin. Een vijftal werd in stemming gebracht bij de afdelingen communicatie, presentaties en collecties. Daarbij bleek er één verreweg de meeste stemmen te hebben: ‘Leer van vis’.

Alle bruikleenverzoeken zijn - na intensieve onderhandelingen, vooral over veiligheidsvoorwaarden - toegezegd, ook van Rijksmuseum Boerhaave en van de Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen! De tentoonstelling belooft dus zeer gevarieerd te worden, met objecten en verhalen uit allerlei culturen, wereldwijd. Ook komen er steeds nieuwe berichten over hedendaagse initiatieven rondom gebruik van vishuid. Het is echt een onderwerp dat leeft en waar op uiteenlopende manieren aandacht voor is, variërend van de kunst- en designwereld, de auto-industrie tot in de medische hoek!

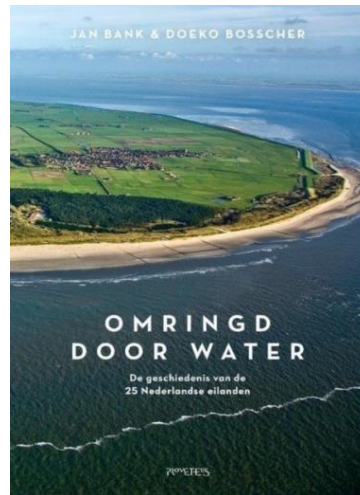
Links: Ontwerp van het raambiljet en de strooifolder; de basiskleur is zalmroze, Alle musea krijgen hun eigen poster. Rechts: Mes en schede, rog, zilver, ijzer, mesmerk: bootshaak en halve maan, Schagen, circa 1800-1850, collectie Zuiderzeemuseum Enkhuizen. De schede is bekleed met groen geverfde, gepolijste roggenhuid en heeft fraai gedecoreerd zilverbeslag. bewerkte roggen- en haaienhuid wordt ook wel ‘segrijn’ of ‘chagrín’ genoemd.

Intussen zijn alle objecten voor de tentoonstelling voor het eerst in een proefopstelling in het depot van het Zuiderzeemuseum in het ‘echt’ gezien. Het is een bijzonder attractief en veelzijdig geheel geworden. De aankondiging van de tentoonstelling staat nu ook op Zuiderzeecollectie.nl: <https://www.zuiderzeecollectie.nl/page/1172/leer-van-vis>

Varia

Omringd door water. De geschiedenis van de 25 Nederlandse eilanden is een dik (884 bladzijden!) boek van de historici Jan Bank en Doeko Bosscher en het bevat navenant veel verhalen. Het is zo’n boek dat de kennis over bekende plekken verdiept en nieuwsgierig maakt naar plaatsen die tot nu toe nog nooit door hem of haar werden bezocht. Het gaat over de eilanden in de Waddenzee, de voormalige Zuiderzee of in de deels Zuid-Hollandse en deels Zeeuwse delta. Eén van die eilanden is het voormalige eiland Wieringen. Bank (81) en Bosscher (71), wars van elke eilandromantiek, stopten wel al hun eilandliefde in dit goed

geschreven schitterende overzichtswerk, dat ook nog eens rijkelijk is voorzien van illustraties. De twee historici namen ieder een deel van de hoofdstukken voor hun rekening. Het waren altijd al historici met een zeer brede belangstelling. *Omringd door water* is bovendien een boek dat niet per se in één ruk hoeft te worden uitgelezen. Het leent zich uitstekend voor af en toe eens oppakken, een paar eilandportretten lezen en weer even wegleggen.

De geul tussen Schiermonnikoog en Rottumerplaat, de zuidoost Lauwers is een voortzetting van de rivier de Lauwer. Boven in beeld De Boschplaat en Rottumerplaat.. Luchtfotografie Marco van Middelkoop

8

Aan het slot van het boek werpen Bank en Bosscher, tamelijk ongewoon voor historici, een blik op de toekomst. Hoe mooi de natuur op veel eilanden tegenwoordig ook mag ogen, het grotere plaatje op middellange en langere termijn voorspelt niet veel goeds. Veel van de 25 geportretteerden zullen bij kwalijke effecten van de klimaatverandering direct in de frontlinie liggen. Wie *Omringd door water* met al zijn verhalen over watersnoden, plotseling ontstane zeeën en verdrongen plaatsen heeft gelezen, is extra gewaarschuwd.

Het boek kost tot 27 augustus a.s. €45,-, daarna € 55. Naar een bespreking in Trouw door Paul van der Steen, 3 juni 2021.

*

In de nieuwe editie van **erfgoedtijdschrift: ‘Ode – omgevingskwaliteit door erfgoed’** gaat het over het karakteristieke Noord-Hollandse landschap. Met ‘Ode’ wil het Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland een vraagbaak zijn over monumenten, duurzame herbestemming, archeologie en, cultuurlandschap, en het laat zien hoe breed en fascinerend het erfgoedveld is. Van boerderijen tot dijkstructuren en van raadhuizen tot oude fabrieken: samen vertellen ze het verhaal van Noord-Holland, ook aan toekomstige generaties. Het doel van het tijdschrift is om de kwaliteit van het Noord-Hollandse erfgoed én degenen die er elke dag mee bezig zijn voor het voetlicht te brengen.

De Dag van het Wad was dit jaar op 26 juni. De websites van de Waddenvereniging en Visit Wadden besteedden er volop aandacht aan. Leuk om te bekijken! Museum Jan Lont staat er ook op met verscheidene activiteiten. Zoals elk jaar was Iris Hos aanwezig om met belangstellenden (wadden)schelpen te schilderen. Dit jaar waren er vier volwassenen en vier kinderen die er zich goed mee vermaakten.

*Hierboven een sfeervolle impressie medio juni bij schitterend weer vanuit de lucht gemaakt door een drone.
Ze toont de nieuwe situatie van ons museum*

Giften

Onderstaand een penning die we hebben gekregen van de heer Rakers uit Diemen, meldde Bea Horstman ons. Zijn vader werkte aan de Afsluitdijk. We hebben al eerder materiaal van hem gekregen die te maken heeft van de Afsluitdijk. De penning toont ons aan één kant Cornelis Lely, aan de andere een gestileerde voorstelling van een arbeider, een golf en een korenschoof en de woorden ‘omnis feret omnia tellus’, ‘heel de aarde draagt alles’.

Gastenboek

2-7: Een mooie boerderij, prachtige plek, leuke en goede gidsen. Met onze club van twintig mensen uit West-Friesland hebben we genoten! Hartelijk dank, Wim, Henk, Enkhuizen.

2-7: Een voor ons onbekend pareltje in dit landschap. interessante privérondleiding. komen zeker nog eens een rondje maken hier. Bob en Marleen van Dijk, Wijk bij Duurstede.

zaterdag 3-7: gastvrije ontvangst en leuke rondleiding. verleden goed geconsertveerd. mijn oma Maartje Wigbout kwam van Wieringen. Was hier nog nooit geweest. Vanuit Zeeland een ontdekking! Groeten, Jan en Evelien v.d. Gaag, Kapelle.

13-7: onder de indruk van het prachtig onderhouden geheel. Zo verzorgd, heel gastvrij! fam Breumelhof, 's Graveland.

Helemaal mee eens (schrijven Koos, Corrie, Thea en Joop),

